

ACC. N:R M. 10460: 1-4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Bengt Hökansson
Härad: Ö. Göninge Adress: Kvarnastorp, Duvshult
Socken: Örkensved Berättat av:
Uppteckningsår: 1947 Född år 1870 i Örkensved

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jordbrukets bilsörningar (fjärbäring) s. 1-4.

LwF 61.

Skriv endast på denna sida!

De länningarnas tillgodbruk som leddes på 1840
o. 50 talet, samt ämnas fram på 1860 vros tjärbränning
och tillverkning av leggbål. På då dessa bedrovs
samtilligt. Någon sednare kom tillverkningen
vilken delvis prägas ännu Hälskall tjärbrän-
ningen i Rothel skildes.

Man uppräpte snart där det var
gott om bäddiga furustubbar. Bäst vore de som vä-
te på höglandsmark. Man överens kom med god
änare om lämplig ersättning för stubbarna. Man
lignen skulle han ha viss del av inkomsten. Stub-
barna beröts upp med tillhjälp av långa stänger
som i några ändan vore skodda med en gammal
krästska. Sedan stubbarna upprättat "stolslysvad"
de d. v. s. de högs i lämpliga biter, som sedan
skjutsades till en liten slätt i tjärdalens närhet
där de "småhögs" i lagom stolar och utbreddes
på marken till torkning. När veden var torr

lades den in i fjärdalen. Denna var gränd i en
kantslutning och var vid nedre ändan försedd
med en stenmur i vilken fanns ett hål i vilken
den kända sättes som djäkan skulle rinna i. I bot
ten på fjärdalen lades veden så att den bildade en
ränn och över på denna lades sedan veden som
fräckades noggrant. När veden var inlagd präjdes
med granen och där på styfflades kölstycke och
sand till ett rätt tjockt lager. Veden antändes i
dalens övre ända, och när den gick tillräckligt
gick isattes en blåsbälga, försedd med en lång trä-
stut. Medels blåsningsen hölls glöden vid knäknä
men kom ej att slå ut i låga ellden stund del hela
var väl övertäckt. När det kränt ett lagom stycke
flyttades från blåsbälgen fram varefter det ättan
fyllningen åter fräckades rent om tuten. Så höll
man på till fjärdalen var genombränd. Blåsnin-
gen gick ej av stanna utom vid den evannämnda

framflyttningen som måste göras så tvärsamt som
möjligt. Järnen samlas i en sänna ned i en träla
som var grävd i marken och vars väggar vore så
impregnerade med tjära att den var absolut vattentät.
Den ätles sedan upp i såar och tunnor. En
tid skulle såarna vara stämplat och så en
kommunal förtrauensman som garanterade
härlets rymd. Järnen såldes på Skänks Matten
och vid Blekinge fiskläger. All rörelse gick till
baka och till sist ägde som alldeles upphörde
berodde på att andra billigare impregnerings-
och smörjmedel kommo i bruk. Under första
krigsåren kom den dock åter i gång och var då
mycket lönsamt. Man skaffade även tjärved på
det sätt att man på grova tallar avskalade barken
från trädets södra sida. Efter att eller annat ämne
hadde här samlats både i veden som uthögs
i plisar av lämplig storlek. Efter något år kunde

man ytterligare kugga mera, så att trädel
var sergröpt som ett baktråg. För en 50 a 60 år
sen en vore dylika furor ej sällsynta.

Det lag i regel ett och ett halvt eller två dygn
att bränna en tjärbränning, och om natten
brukade leygens ungdom komma samman
där och dansa, samt även hjälpa till med
blåsningen.

Älmland brukade man även att koka
teck av tjära. Vid Järdalen murades in en
större kopparkittel i vilken tjära kokades
till teck. Någon närmare beskrifning därunder
kan jag ej ge. Becket packades i små fyrkan-
tiga lädor förpackade av granbark.

Vid en och annan Järdal synas ännu ruiner
na av den mur i vilken becksitteln varit
nedsatt.